

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елисавета Калинова —

доцент по “Международно право и международни отношения”

в Юридическия факултет на ВСУ “Черноризец Храбър”,

член на научно жури за защита на дисертационен труд

за присъждане на научна степен „доктор на науките“

на д-р **Луция Коброн-Газьоровска**

по професионално направление 3.6 „Право“, на тема:

„Защита на лицата, които подават сигнали за нарушения

в правото на Европейския съюз и Полша“

(Protection of Whistleblowers in the European Union and Poland)

1. Кратки данни за процедурата и автора

Назначена съм за член на научното жури за защита на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ на д-р Луция Коброн-Газьоровска по професионално направление 3.6 „Право“, на тема: „Защита на лицата, които подават сигнали за нарушения в правото на Европейския съюз и Полша“ (Protection of Whistleblowers in the European Union and Poland), със заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 930 от 9.12.2024 г. Определена съм на заседание на научното жури от 17.12.2024 г. да изготвя становище върху дисертационния труд.

Авторката на дисертацията има докторска степен по право от 2015 г. и магистърска степен по право от 2012 г. Специализира в областта на международното трудово право, осигурителното право, административно право и други, адвокат, експерт в национални и международни програми, правозащитник и член на НПО и международни мрежи, университетски преподавател с

множество публикации на полски и английски език. Асистент е в Университета „Комисия за национално образование“ в Краков (Полша), лектор в различни обучителни инициативи и специалист с богат практически опит. Заявените от нея наукометрични данни изпълняват изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

2. Общо описание и приноси на дисертационния труд

Представеният труд е в общ обем от 312 страници. Състои се от увод, четири глави, заключение и библиография. Съдържа 909 бележки под линия. Използваната литература включва 366 източника на английски, полски език и др., в това число научни трудове, статии, полски и международни правни актове, решения на полски съдилища, решения на Европейския съд по правата на човека, решения на американски щатски и федерални съдилища, Интернет-ресурси.

Изложението е разпределено в четири глави, като във всяка от тях авторката си поставя конкретни задачи. В първата глава се разглеждат общи проблеми относно whistleblowing (сигнализиране за нередности). Глава втора изучава източниците на защита на лицата, подаващи сигнали за нередности в Съединените американски щати (САЩ). В глава трета се разглежда моделът whistleblowing в Европейския съюз (ЕС). Глава четвърта е посветена на въздействието върху полското трудово право на имплементацията на Директивата относно защитата на лицата, които уведомяват за нарушения на правото на ЕС. Отделните глави съдържат подраздели и обобщения и изводи в края. В заключението са синтезирани изводите и предложенията във връзка с резултатите от проведеното научно изследване.

Дисертацията разглежда важна тематика в областта на трудовото право, правото на ЕС, международното право. Авторката аргументира избора си на тема с необходимостта от усъвършенстване на националното законодателство на

Полша, в този смисъл направената разработка има подчертан научно-приложен характер. Според нея, изтичането на информация за нередности в световен мащаб и скандалите около тях, динамичното развитие на новите технологии и промените в организацията на работните процеси налагат на демократичните държави полагането на нови усилия за защита на демокрацията и националната сигурност. Дисертационният труд отговаря на изискванията за оригиналност и актуалност, авторефератът отразява основните моменти в него, посочват се 26 публикации по темата на дисертацията.

В уводна част авторката обосновава своите изследователски цели и използвани изследователски методи. Посочва се, че дисертационният труд е първият, в който се разглежда въпросът за модела на whistleblowing (сигнализиране за нередности) в Полша и в Европейския съюз. В допълнение са анализирани съотносими институти на полското трудово право (като забраната за тормоз и дискриминация). Посочва се и че това е първият труд, който включва анализ на разпоредби на американски закони, целящ да даде представа за действащите там решения, които биха могли да бъдат въведени в Европейския съюз и Полша. В този смисъл, представените въпроси могат да бъдат от значение за развитието на трудовото право, както в Полша, така и в страните от ЕС.

В първата глава авторката прави терминологичен и концептуален анализ на whistleblowing (сигнализиране за нередности) като последователно разкрива съдържанието и смисъла (какво представлява whistleblowing, дали е задължение или право, какъв е общественият интерес) и разглежда случаи с широк национален и международен публичен отглас. Акцент се поставя върху различни аспекти на изследваната материя, в това число въпросите за рисковете, щетите, разходите (лични, икономически, социални), понятия като “лоялност”, “добросъвестност”, “обществен интерес” и т.н. Съпоставени са различни подходи към разбирането на проблема, отчита се комплексното влияние на множество фактори, поставят се дискуссионни въпроси на теорията. Прилага се мултидисциплинарен анализ.

Във втората глава авторката изследва източниците на защита на лицата, подаващи сигнали за нередности в САЩ, като признава културно-историческите и ценностни различия, които стоят зад тази форма на противопоставяне на

злоупотребите. Същевременно изтъква предимства, както и слабости на този подход, ако би бил приложен в страните от ЕС.

В глава трета се разглежда моделът whistleblowing (сигнализиране за нередности) в Европейския съюз и се прави съпоставка между въздействието в публичния и частния сектор, обръща се внимание на липсата на ефективна защита. В глава четвърта, посветена на имплементацията в полското трудово право на Директивата относно защитата на лицата, които уведомяват за нарушения на правото на ЕС, са очертани трудностите на практика, въпреки развитието на организационната политика и законодателството.

Като приноси моменти на труда с научно-приложен характер, наред с посочените в автореферата, могат да бъдат открити предложенията за: концептуално дефиниране на whistleblowing; разграничаване на моделите whistleblowing; прилагане на ефективна защита; осъвременяване на националната уредба в Полша.

Могат да бъдат направени някои препоръки по дисертационната работа, особено в случай на бъдещо публикуване, за избягване на повторения, както и прецизиране на места на текста на превода на български език. Тези препоръки се правят с оглед повишаване качеството на научния продукт и не подлагат на съмнение творческия подход на автора.

В заключение, представеното дисертационно изследване притежава качества и е посветено на тема, която представлява новост в правната литература. Работата е с научно-приложна насоченост и би била полезна, както за бъдещи научни търсения на други изследователи, така и за напредъка на юридическата наука и практика в Полша и страните от ЕС.

Считам, че трудът на д-р Коброн-Газьоровска отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешната уредба на ВСУ и представлява значителен и оригинален принос в развитието на правната наука.

Въз основа на изложеното, давам положителна оценка и предлагам на членовете на уважаемото научно жури, да се присъди на д-р Луция Коброн-

Газьоровска научна степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.6 „Право“.

Варна, 27.01.2025 г.

Изготвила,

доц. д-р Е. Калинова